

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1993/41

Karar Sayısı : 1993/39

Karar Günü : 6.10.1993

R.G. Tarih-Sayı :08.12.1993-21782

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Anavatan) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına Grup Başkanı A. Mesut YILMAZ.

İPTAL DAVASININ KONUSU : 13.9.1993 günlü, 21697 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 514 sayılı "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Karar name"nin Anayasa'nın 6., 7., 87., 91. ve 153. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

II- YASA METİNLERİ :

A. İptali İstenilen Kurallar :

514 sayılı "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının kurulması; 24/6/1993 tarihli ve 3911 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 16/8/1993 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Görev, Teşkilat

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, kadın haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasî yaşamdaki işlevlerini güçlendirmek, eşit haklara sahip bireyler olarak toplumsal yaşamda yer almalarını ve kalkınma sürecine etkin katılımlarını gerçekleştirerek kalkınmanın nimetlerinden eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak, aileyi korumak ve desteklemek, sosyal hizmetleri Devletin temel ilke, politika ve planlarına uygun olarak yürütmek için Başbakanlığa bağlı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının kurulmasına, teşkilat ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Başbakan bu Müsteşarlığın yönetimi ile ilgili yetkisini bir Devlet Bakanı vasıtası ile kullanabilir.

Görev

Madde 2- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının görevleri şunlardır:

a) Kadına karşı her türlü ayrımcılığı önlemek, kadın haklarını geliştirmek, kadını ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın tüm alanlarında etkin hale getirmek ve kalkınmanın

nimetlerinden eşit biçimde yararlanabilmek için temel politika ve programlara esas olacak inceleme ve araştırmaları yapmak, yaptırmak ve bunları uygulamaya koymak,

b) Aileyi korumak ve desteklemek, bu alanda politika ve projeler üretmek, inceleme ve araştırmalar yapmak, yaptırmak,

c) Korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç bireylere götürülecek sosyal hizmetlerin düzenlenmesi ve yürütülmesini takip ve kontrol etmek,

d) Müsteşarlığın görev alanları ile ilgili eğitim faaliyetleri yapmak, bu faaliyetlerin kitle iletişim araçlarıyla kamuoyuna yansıtılmasını sağlamak,

e) Müsteşarlığın görev alanına giren konularda Bakanlıklar, tüzel kişiler, yerel yönetimler ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

f) 1173 sayılı Kanun çerçevesinde, hizmet alanı ile ilgili uluslararası örgüt ve organizasyonlara üye olmak ve katılmak, gerçekleştirilecek her türlü çalışma ve etkinlikte Türkiye'yi temsil etmek,

g) Kadın, aile, çocuk, yaşlı ve özürllülere hizmet verecek vakıf ve gönüllü kuruluşların kurulmasını teşvik etmek,

h) Uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların öngördüğü yükümlülükler ve görevler doğrultusunda kadın politikaları oluşturmak,

ı) Müsteşarlık görevlerinin yerine getirilmesi için gerekli tesisleri kurmak ve işletmek,

Teşkilat

Madde 3- Müsteşarlık, merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan oluşur.

İKİNCİ KISIM

Müsteşarlık Merkez Teşkilatı

Merkez Teşkilatı

Madde 4- Müsteşarlık Merkez Teşkilatı ana hizmet birimleri ile danışma birimi ve yardımcı birimlerden oluşur. Bu birimler EK-1 sayılı cetvelde gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Müsteşarlık

Müsteşar

Madde 5- Müsteşar, Müsteşarlık kuruluşunun en üst amiridir. Müsteşarlık hizmetlerinin Başbakan veya ilgili Devlet Bakanının direktifleri yönünde mevzuata, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak

yürütmekle ve Müsteşarlığın faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Müsteşar, ayrıca emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden de sorumlu olup, Müsteşarlık merkez, taşra ve bağlı kuruluşun faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

Müsteşar Yardımcıları

Madde 6- Müsteşarlıkta, Müsteşara yardımcı olmak üzere iki Müsteşar yardımcısı görevlendirilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Ana Hizmet Birimleri

Ana Hizmet Birimleri

Madde 7- Müsteşarlığın ana hizmet birimleri şunlardır.

- a) Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü,
- b) Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü,
- c) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü

Madde 8- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır:

a) Kadının sosyal, ekonomik ve siyasî kararlara eşit bir biçimde katılımını sağlayacak, toplumsal yaşamın her alanında işlevlerini güçlendirecek, kalkınma sürecine katılımını ve kalkınmanın nimetlerinden eşit ölçüde yararlanmasını sağlayacak çalışmalarda bulunmak,

b) Kırsal ve kentsel alanda yaşayan kadınlara evde ve işyerinde çalışarak ekonomik açıdan güçlenmelerini sağlayacak bilgi ve beceri kazandırmak, bilgi ve beceriye sahip olanların ise ürettiklerini sürekli ve güvenli bir kazanca dönüştürmek için gerek li çalışmaları yapmak,

c) Uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların getirdiği yükümlölükler ve görevler çerçevesinde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulamadan kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi için çalışmalarda bulunmak,

d) Kadına ilişkin politikaların oluşturulması için hükümet ve hükümet dışı kuruluşlar ile yerel yönetimlerin kadınlarla ilgili çalışmalarında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

e) Kadınlara yasalarla verilen hakların tam ve eşit bir biçimde kullanılabilmesi için kamuoyu oluşturmak, sağlık, çalışma, sosyal güvenlik, kültür, eğitim alanlarında yönlendirici çalışmalarda bulunmak,

f) Kadına yönelik her türlü şiddet, taciz ve istismarın engellenmesi için çalışmalarda bulunmak,

g) Kadınların aile içi ve sosyal yaşamdan kaynaklanan sorunlarına yardımcı olmak üzere tesisler kurmak, bu alanda hizmet veren yerel yönetimler, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşları teşvik etmek, işbirliği yapmak ve koordinasyonu sağlamak,

h) Müsteşarlığın görev alanına giren konularda istatistikleri derlemek, toplamak ve çalışmaların kurumsallaştırılması ile ilgili önlemler almak, uygulamak, kütüphane, arşiv ve dokümantasyon merkezi kurmak, görsel ve yazılı yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak, kadınla ilgili araştırmalar yapmak veya yaptırmak,

ı) Kırsal kesimdeki kadınları eğitmek, gelir sağlayıcı ve toplumsal amaçlı çalışmalara katmak konusunda faaliyette bulunan gönüllü kuruluşlara destek vermek ve ortak çalışmalarda bulunmak,

Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü

Madde 9- Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü'nün görevleri şunlardır :

a) Aileyi korumak ve desteklemek amacıyla; aile yapıları, tipleri, fonksiyonlarındaki değişim, ailenin oluşumu, bütünleşmesi ve çözülmesi, sosyalleşme süreci, aile içi ilişkilerde hak ve görevler, iç ve dış göçün aile üzerindeki etkileri, sorunlu aileler, ailelerin diğer sosyal yapı ve kurumlarla olan ilişkileri gibi konularda araştırma ve inceleme yapmak ve yaptırmak,

b) Kalkınma planları doğrultusunda toplumsal sorunların etüd ve analizini yapmak, sosyal gelişme dinamiklerini öngörmek üzere bilim, sanat ve kültür çevreleri ile işbirliği yapmak,

c) İnceleme ve araştırma alanlarında elde edilen bilgileri değerlendirmek ve sonuçlarını sosyal ve kültürel tedbirler haline dönüştürecek Devlet politikalarının oluşumuna katkıda bulunmak üzere uygulayıcı kurum ve kuruluşlara aktararak, varolan hizmetlerin geliştirilmesi ve yeni hizmet modellerinin yaratılmasına bilimsel ve teknik destek sağlamak,

d) Üniversiteler ve ilgili araştırma kuruluşları ile koordineli çalışmalar yapmak,

e) Kongre, seminer, kollokyum ve benzeri bilimsel toplantılar yapmak, katılmak,

f) Yurt içi ve yurt dışında karşılaştırmalı sosyal yapı araştırmaları yapmak veya yaptırmak.

Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

Madde 10- Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı'nın görevleri şunlardır:

a) Müsteşarlığın görev alanına giren konularda uluslararası düzeyde yapılan toplantılara 1173 sayılı Kanun çerçevesinde Türkiye'nin katılımını ve katkısını sağlamak,

b) Uluslararası toplantılarda alınan kararlar ve aktedilen sözleşmeler konusunda Müsteşarlık ana hizmet birimleri ve bağlı kuruluşlara bilgi vermek,

c) Müsteşarlığın görev alanına giren konularda çalışmalarda bulunan uluslararası kuruluşların yaptığı toplantılar sonucunda ortaya çıkan belge ve yayınları izlemek, alınan kararları ilgili yerlere iletip sonuçlarını takip etmek,

d) Müsteşarlığın görev alanı ile ilgili konularda uluslararası toplantılar düzenlemek,

e) Gönüllü kuruluşları uluslararası ilişkiler konusunda bilgilendirmek, gönüllü kuruluşların uluslararası ilişkilerini koordine etmek,

f) Dış ilişkiler konusunda verilecek diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Danışma Birimleri

Danışma Birimleri

Madde 11- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının danışma birimleri şunlardır :

a) Hukuk Müşavirliği,

b) Müsteşarlık Müşavirleri,

Hukuk Müşavirliği

Madde 12- Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

a) Müsteşarlığın diğer birimlerinden sorulan hukuki konular ile hukuki, malî, cezaî sonuçlar doğuracak işlemler hakkında görüş bildirmek,

b) Müsteşarlığın menfaatlerini koruyucu, anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak, anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olmak,

c) 8 Ocak 1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanun hükümlerine göre adlî ve idarî davalarda gerekli bilgileri hazırlamak ve Hazineyi ilgilendirmeyen idarî davalarda Müsteşarlığı temsil etmek,

d) Müsteşarlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarını temin etmek amacıyla gerekli hukukî teklifleri hazırlamak ve Müsteşara sunmak,

e) Müsteşarlık kuruluşları tarafından hazırlanan veya diğer bakanlıklardan yahut Başbakanlıktan gönderilen kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hukukî açıdan inceleyerek görüşlerini bildirmek.

Müsteşarlık Müşavirleri

Madde 13- Müsteşarlığın görev alanına giren, özel önem ve öncelik taşıyan konularda Müsteşara yardımcı olmak üzere yirmi Müşavir görevlendirilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yardımcı Birimler

Yardımcı Birimler

Madde 14- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının merkez kuruluşundaki yardımcı birimler şunlardır :

- a) Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı,
- b) İdarî ve Malî İşler Daire Başkanlığı,
- c) Savunma Uzmanlığı.

Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı

Madde 15- Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın görevleri şunlardır :

- a) Müsteşarlığın insan gücü planlaması ve personel politikası ile ilgili çalışmalarını yapmak, personel sisteminin geliştirilmesi ile ilgili tekliflerde bulunmak,
- b) Müsteşarlık personelinin atama, özlük ve emeklilik işlerini yürütmek,
- c) Müsteşarlık personeli ile ilgili hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,
- d) Müsteşarlık merkez ile taşra teşkilatının eğitim planını hazırlamak, yayınlamak ve uygulamasını takip etmek,

- e) Müsteşarlıkça verilecek benzeri işleri yapmak,

İdarî ve Malî İşler Daire Başkanlığı

Madde 16- İdarî ve Malî İşler Daire Başkanlığı'nın görevleri şunlardır:

- a) Müsteşarlık için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralama, satınalma işlemlerini yürütmek,
- c) Müsteşarlığın malî işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,
- d) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım-onarım ve taşıma hizmetlerini yapmak,
- e) Sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- f) Müsteşarlık personelinin ve ailelerin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,

g) Müsteşarlığa gelen yazı ve mesajlardan gerekenlerin Müsteşara sunulmasını sağlamak,

h) Bakan ve Müsteşarın direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, Müsteşarlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,

ı) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,

j) Müsteşarlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,

k) Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,

l) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Savunma Uzmanlığı

Madde 17- Savunma Uzmanlığı, özel kanununda ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yerine getirir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sorumluluk ve Yetkiler

Yöneticilerin Sorumlulukları

Madde 18- Müsteşarlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşların her kademedeki yöneticileri yapmakla yükümlü oldukları hizmet ve görevleri, Müsteşarlık emir ve direktifleri yönünde mevzuata, plan ve programlara uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten bir üst kademeye karşı sorumludur.

Koordinasyon ve İşbirliği

Madde 19- Müsteşarlık, görevleri ile ilgili konularda bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile kaynak israfını önleyecek ve koordinasyonu sağlayacak tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.

Müsteşarlık, diğer Bakanlıkların hizmet alanına giren konulara ilişkin faaliyetlerinde ilgili bakanlıklara danışmak ve gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Yerel Yönetimlerle Koordinasyon

Madde 20- Müsteşarlık, hizmet alanına giren konularda yerel yönetimlerle koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Müsteşarlığın Düzenleme Görev ve Yetkisi

Madde 21- Müsteşarlık, görevleri ile ilgili konularda tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve diğer idarî metinleri düzenlemekle görevli ve yetkilidir.

Yetki Devri

Madde 22- Müsteşar ve her kademedeki Müsteşarlık yöneticileri, gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilirler. Ancak yetki devri, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Sürekli Kurullar

Madde 23- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının sürekli kurulları, Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulu ve Aile Araştırma Kuruludur.

Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulu

Madde 24- Kadının Statüsü ile ilgili sorunları incelemek ve kadına yönelik diğer konularda Müsteşarlığa görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak üzere Müsteşarlık bünyesinde Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulu oluşturulur.

Kurulun Oluşumu

Madde 25- Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulu, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında Adalet, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Millî Eğitim, Sağlık ve Kültür Bakanlığı Müsteşarları ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürü, üniversitelerin ilgili bölümlerinden Yüksek Öğretim Kurulunca seçilecek iki öğretim üyesi, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarı, Müsteşarlık ana hizmet birimleri ve bağlı kuruluşların Genel Müdürleri ile Bakan tarafından seçilecek dört üyeden oluşur.

Bakan gerektiğinde başkanlık yetkisini Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarına devredebilir.

Kurulun Görevleri

Madde 26- Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Çeşitli Bakanlıkların faaliyet alanına giren, kadının statüsü ve sorunları ile ilgili genel politika, plan ve programların uygulanmasında koordinasyonu sağlamak,

b) Bakan tarafından istenen, Müsteşarlıkça tesbit edilen veya kurul üyelerinin teklif ettiği kadının statüsü ve sorunlarına ilişkin konuları incelemek, değerlendirmek ve bu konularda görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak,

Aile Araştırma Kurulu

Madde 27- Aileye ilişkin sorunları incelemek, araştırmak ve bu konularda Müsteşarlığa önerilerde bulunmak üzere Müsteşarlık bünyesinde Aile Araştırma Kurulu kurulur.

Kurulun Oluşumu

Madde 28- Aile Araştırma Kurulu, Müsteşarlığın bağlı olduğu Bakanın veya Bakan tarafından yetkili kılınması halinde Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarının başkanlığında;

- a) Toplantıya başkanlık etmiyorsa, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarı,
- b) Bakan tarafından, biri üniversite öğretim elemanlarından olmak kaydıyla aile ile ilgili konularda çalışmalarıyla temayüz etmiş kişiler arasından seçilecek dört üye,
- c) Adalet Bakanı tarafından, aile hukuku sahasında temayüz etmiş kişiler arasından seçilecek bir üye,
- d) Milli Eğitim Bakanı tarafından, Talim ve Terbiye Kurulu üyeleri arasında seçilecek bir üye,
- e) Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca görevlendirilecek bir üye,
- f) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Sosyal Planlama Genel Müdürü,
- g) Müsteşarlık ana hizmet birimleri ve bağlı kuruluşların Genel Müdürlerinden oluşur.

Kurulun Görevleri

Madde 29- Aile Araştırma Kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğünün görevleri içinde yer alan araştırma projelerinin önceliklerini tesbit etmek, uygulanacak projeler konusunda önerilerde bulunmak,
- b) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyonlarla ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapılması konusunda görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak,
- c) Sosyal, ekonomik ve kültürel faktörleri itibariyle aile yapısına etkili olabilecek yayınlar konusunda ilgili kuruluşlara görüş bildirmek,
- d) Görev alanına giren mevzuat konusunda görüş bildirmek.

Sürekli Kurullarla İlgili Yönetmelik Düzenlenmesi

Madde 30- Kadının Statüsü Yüksek Danışma Kurulu ve Aile Araştırma Kurulunun çalışma usul ve esasları, Müsteşarlıkça hazırlanacak ve Başbakanın onayı ile yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenir.

Özel İhtisas Komisyonları

Madde 31- Araştırma, etüt ve projelerin ön değerlendirmesinin yapılması, izlenmesi ve kabulü aşamalarında, uzman yardımcılarının tezlerinin değerlendirilmesinde ve ihtisası gerektiren diğer konularda görev yapmak üzere özel ihtisas komisyonları kurulabilir. Özel ihtisas komisyonlarının oluşumu, çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar Başbakanın onayı ile yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle belirlenir.

Taşra Teşkilatı

Madde 32- Müsteşarlık, bakanlıkların kuruluş ve görev esaslarını düzenleyen 3046 sayılı Kanun, Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve İl İdaresi Kanunu hükümlerine uygun olarak taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

Bağlı Kuruluş

Madde 33- Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının bağlı kuruluşudur.

Atama

Madde 34- 23/4/1981 tarihli ve 2451 sayılı Kanun hükümleri dışında kalan memurların atamaları Başbakan veya görevlendireceği Bakan tarafından yapılır. Başbakan veya Devlet Bakanı bu yetkisini, Müsteşar veya Müsteşar Yardımcılarından birine devredebilir.

Üst Yönetim Kadrolarına Atamada Aranacak Nitelikler

Madde 35- Müsteşar Yardımcıları ile Genel Müdürler; sosyal ilimler alanında öğretim yapan dört yıllık fakülte mezunları veya bu alanda lisansüstü öğrenim yapmış, görev ve hizmetlerin gerektirdiği deneyim ve niteliklere sahip olanlar arasından atanır.

Sosyal Araştırma Uzman Yardımcılığı

Madde 36- Sosyal Araştırma Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan koşullara ek olarak aşağıdaki nitelikler aranır.

a) Hukuk, iktisat, siyasal bilgiler fakülteleri ile sosyal ilimler alanında eğitim veren diğer dört yıllık fakülte ve yüksek okullar ile bunlara denkliği Yüksek Öğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içi ve yurt dışındaki öğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,

c) Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk gününde 30 yaşını doldurmamış olmak.

Sosyal Araştırma Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve olumlu sicil almak kaydıyla açılacak yeterlik sınavına girmek hakkını elde ederler. Sınavda başarılı olanlar Sosyal Araştırma Uzmanı unvanını kazanırlar.

Yeterlik sınavında iki defa başarı gösteremeyenler, durumlarına uygun memur kadrolarına atanırlar.

Sosyal Araştırma Uzman Yardımcısı ve Sosyal Araştırma Uzmanlarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yeterlik sınavı ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kadrolar

Madde 37- Kadroların tesbit, ihdas, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar genel hükümlere göre düzenlenir.

Kamu Kurumlarının Yükümlülüğü

Madde 38- Müsteşarlık, kendi görev alanı ile ilgili olarak lüzumlu gördüğü bilgileri, kamu kurum ve kuruluşlarından ve diğer gerçek ve tüzel kişilerden doğrudan istemeye yetkilidir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler bu bilgileri mümkün olan en kısa zamanda vermekle yükümlüdürler.

Sözleşme ile Araştırma, Etüd ve Proje Yaptırma

Madde 39- Müsteşarlık görev alanına giren konularda araştırma, etüd ve proje hazırlama işlerini üniversite öğretim üyeleri ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme ile yaptırabilir. Bu hususta 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 832 sayılı Sayıştay Kanununun vizeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Bu ihalelere ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Yönetmelikler

Madde 40- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen yönetmelikler, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

İntikal Eden Görevler

Madde 41- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden önce kadın, aile ve sosyal hizmetlerle ilgili konulardan sorumlu Devlet Bakanına verilen görevler, yetkiler, sorumluluklar ve haklar Kadın ve Sosyal Hizmet Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanına intikal eder.

Diğer mevzuatta, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili hükümlerine yapılmış sayılır.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 42- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğünün kurulmasını düzenleyen 25/10/1990 tarihli ve 3670 sayılı Kanunun, bu Genel Müdürlükle ilgili 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 uncu maddeleri ile 6/12/1989 tarihli ve 396 sayılı Aile Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Sosyal Araştırma Uzmanı Unvanı Eklenmesi

Madde 43- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun, 36 ncı maddesinin, ortak hükümler bölümünün A-11 numaralı bendine "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Sosyal Araştırma Uzmanı" unvanı eklenmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "zam ve tazminatlar" başlıklı ek maddesinin (a) Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (i) bendine "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Sosyal Araştırma Uzmanı" ünvanı eklenmiştir.

Geçici Madde 1- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Aile Araştırma Kurumu Başkanlığına ait kadrolar iptal edilerek, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (1) sayılı cetvellerin ilgili bölümlerinden çıkarılmış ve ekli 1 sayılı cetvellerde yeralan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (1) sayılı cetvele Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı bölümü olarak eklenmiştir. Ekli (2) sayılı listede yeralan şahsa bağlı kadrolar 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli IV sayılı cetvele Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı bölümü olarak eklenmiştir.

Bu düzenleme sebebiyle kadroları iptal edilen personel yeni bir göreve atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilir. Bunların eski kadrolarına ait aylık ek gösterge ve her türlü zam, tazminat ve diğer özlük hakları devam eder. Ancak, bunların atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlarının toplamının, almakta olduğu aylık, ek gösterge, zam ve tazminatların toplamından az olması halinde, aradaki fark tazminat olarak ödenir.

Geçici Madde 2- Aile Araştırma Kurumu Başkanlığında kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalışanların sözleşmeleri 31/12/1993 tarihine kadar geçerlidir. Ancak, bunların yeni kadrolara atanmaları durumunda kadro aylıklarının almakta oldukları sözleşme ücretinden (ikramiye dahil) az olması halinde aradaki fark 31/12/1993 tarihine kadar tazminat şeklinde ödenir.

Geçici Madde 3- Aile Araştırma Uzman Yardımcıları, Sosyal Araştırma Uzman Yardımcılığı kadrolarına atanmış sayılırlar.

Bunlar, bu Kanun Hükmünde Kararnamede Sosyal Araştırma Uzman Yardımcılığı için öngörülen 3 yıllık süreyle diğer niteliklere (yaş sınırı hariç) sahip olmak koşulu ile açılacak yeterlik sınavına katılabilirler. Yeterlik sınavında başarılı olanlar Sosyal Araştırma Uzmanlığı kadrolarına atanırlar. Sınavda başarılı olamayanlar veya katılmayanlar durumlarına uygun memur kadrolarına atanırlar.

Geçici Madde 4- Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı'nın 1993 yılı harcamaları, Kadının Statüsü ve Sorunları, Genel Müdürlüğü ile Aile Araştırma Kurumu Başkanlığının 1993 yılı bütçesinden karşılanır. Bu hususta Maliye Bakanlığı düzenleme yapmaya yetkilidir.

Geçici Madde 5- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile Aile Araştırma Kurumunun taşınır ve taşınmaz malları, döşeme ve demirbaşları, taşıtları ile bu kuruluşlara ait her türlü hak ve vecibeler başka bir işleme gerek kalmaksızın, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığına devredilmiş sayılır.

Geçici Madde 6- Müsteşarlığın il teşkilatının kurulmadığı illerde ve ilçelerde Müsteşarlığa ait hizmetler Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun il müdürlükleri eliyle yürütülür.

Geçici Madde 7- Müsteşarlık ve bağlı kuruluşlarının daimi kadrolarında görevli (kadro karşılığı sözleşmeli çalışanlar hariç) memurlara 10/10/1984 tarihli ve 3056 sayılı Kanunun değişik 31 inci maddesinde yer alan fazla çalışma ücreti aynı esas ve usullere göre ödenir.

Geçici Madde 8- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülen yönetmelikler altı ay içinde yürürlüğe konulur. Bu süre içinde mevcut yönetmeliklerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

Madde 44- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 45- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK: Cetvel 1

KADIN VE SOSYAL HİZMETLER MÜSTEŞARLIĞI

Müsteşar	Müsteşar Yardımcısı	Ana Hizmet Birimleri	Danışma Birimleri	Yardımcı Birimler
Müsteşar	Müsteşar Yardımcısı	Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü	Hukuk Müşavirliği	Personel ve Eğitim Dairesi Başkanlığı
	Müsteşar Yardımcısı	Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü	Müsteşarlık Müşavirleri	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı
		Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı		Savunma Uzmanlığı

1 SAYILI LİSTE

İHDAS EDİLEN KADROLAR

KURUMU : KADIN VE SOSYAL HİZMETLER MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

Sınıfı	UNVANI	Kadro Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Tutulan Kadro Adedi	Toplam
GİH	Müsteşar	1	1	-	1
GİH	Müsteşar Yardımcısı	1	2	-	2

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

GİH	Kadının Statüsü ve Sor. Genel Müdürlüğü	1	1	-	1
GİH	Aile ve Sosyal Araştırma Gn. Müdürlüğü	1	1	-	1
GİH	Dış İlişkiler Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	Gene Müdür Yardımcısı	1	4	-	4
GİH	Müsteşarlık Müşaviri	1	20	-	20
GİH	1. Hukuk Müşaviri	1	1	-	1
GİH	Personel ve Eğitim Dairesi Başkanı	1	1	-	1
GİH	İdari ve Mali İşler Daire Başkanı	1	1	-	1
GİH	Daire Başkanı	1	8	-	8
GİH	Hukuk Müşaviri	2	1	-	1
GİH	Hukuk Müşaviri	3	2	-	2
GİH	Savunma Uzmanı	2	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	1	11	-	11
GİH	Şube Müdürü	2	11	-	11
GİH	Şube Müdürü	3	13	-	13
GİH	İdari İşler Şube Müdürü	1	1	-	1
GİH	Bilgi İşlem Şube Müdürü	1	1	-	1
GİH	Uzman	1	2	-	2
GİH	Uzman	2	4	-	4
GİH	Uzman	3	5	-	5
GİH	Uzman	4	2	-	2
GİH	Sosyal Araştırma Uzmanı	4	10	-	10
GİH	Sosyal Araştırma Uzmanı	5	12	-	12
GİH	Sosyal Araştırma Uzmanı	6	8	-	8

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

GİH	Sosyal Araştırma Uzmanı	7	10	-	10
GİH	Sosyal Araştırma Uzman Yard.	5	10	-	10
GİH	Sosyal Araştırma Uzman Yard.	6	12	-	12
GİH	Sosyal Araştırma Uzman Yard.	7	8	-	8
GİH	Sosyal Araştırma Uzman Yard.	8	10	-	10
GİH	Şef	3	20	-	20
GİH	Şef	4	13	-	13
GİH	Şef	5	20	-	20
GİH	Şef	6	4	-	4
GİH	Şef	7	10	-	10
GİH	Memur	5	15	-	15
GİH	Memur	6	15	-	15
GİH	Memur	7	10	-	10
GİH	Memur	8	10	-	10
GİH	Memur	11	20	-	20
GİH	Memur	12	20	-	20
GİH	Sosyal Çalışmacı	7	9	-	9
GİH	Sosyal Çalışmacı	8	12	-	12
GİH	Psikolog	3	2	-	2
GİH	Psikolog	5	3	-	3
GİH	Psikolog	7	6	-	6
GİH	Sosyolog	6	5	-	5
GİH	Sosyolog	8	5	-	5
THS	İstatistikçi	3	2	-	2
THS	İstatistikçi	4	2	-	2
THS	İstatistikçi	5	2	-	2
THS	Ekonomist	5	1	-	1
SHS	Tabip	1	3	-	2
SHS	Tabip	5	1	-	1
SHS	Hemşire	5	1	-	1
SHS	Hemşire	7	1	-	1

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

GİH	Mütercim	3	1	-	1
GİH	Mütercim	4	1	-	1
GİH	Mütercim	5	2	-	2
GİH	Kütüphaneci	6	2	-	2
GİH	Çözümleyici	7	5	-	5
GİH	Programcı	5	3	-	3
GİH	Programcı	4	2	-	2
GİH	Veri Hazırl. ve Kontrol İşletmeni	7	4	-	4
GİH	Veri Hazırl. ve Kontrol İşletmeni	9	4	-	4
GİH	Veri Hazırl. ve Kontrol İşletmeni	10	4	-	4
GİH	Bilgisayar İşletmeni	7	4	-	4
GİH	Bilgisayar İşletmeni	8	4	-	4
GİH	Santral Memuru	8	1	-	1
GİH	Santral Memuru	9	1	-	1
GİH	Santral Memuru	10	1	-	1
GİH	Santral Memuru	11	1	-	1
Gİ-H	Kameraman	9	2	-	2
GİH	Fotoğrafçı	10	2	-	2
GİH	Sekreter	5	5	-	5
GİH	Sekreter	7	5	-	5
GİH	Sekreter	9	5	-	5
GİH	Mutemet	10	1	-	1
GİH	Ayniyat Saymanı	6	2	-	2
GİH	Ambar Memuru	10	2	-	2
GİH	Daktilograf	8	10	-	10
GİH	Daktilograf	9	10	-	10
GİH	Daktilograf	11	12	-	12
GİH	Şoför	8	6	-	6
GİH	Şoför	10	8	-	8
GİH	Şoför	12	10	-	10
THS	Teknisyen	9	3	-	3

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

THS	Teknisyen	11	3	-	3
YHS	Hizmetli	6	2	-	2
YHS	Hizmetli	7	3	-	3
YHS	Hizmetli	8	5	-	5
YHS	Hizmetli	9	5	-	5
YHS	Hizmetli	10	5	-	5
YHS	Hizmetli	11	5	-	5
YHS	Hizmetli	12	10	-	10
YHS	Teknisyen	11	3	-	3
	Yardımcısı				
YHS	Dağıtıcı	11	3	-	3
YHS	Bekçi	11	2	-	2
YHS	Bekçi	12	2	-	2
YHS	Kaloriferci	10	1	-	1
YHS	Kaloriferci	11	2	-	2
YHS	Aşçı	9	1	-	1
YHS	Aşçı	11	2	-	2

KURUMU : KADIN VE SOSYAL HİZMETLER MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLAR

Sınıfı	UNVANI	Kadro Derecesi	Serbest Kadro Adedi	Tutulan Kadro Adedi	Toplam
GİH	İl Müdürü	1	20	-	20
GİH	İl Müdür Yardımcısı	1	20	-	20
GİH	Müdür	1	20	-	20
GİH	Şef	3	10	-	10
GİH	Şef	4	5	-	5
GİH	Şef	7	5	-	5
GİH	Memur	8	10	-	10
GİH	Memur	10	15	-	15
GİH	Memur	11	5	-	5
GİH	Memur	12	10	-	10
GİH	Daktilograf	5	2	-	2

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

GİH	Daktilograf	7	3	-	3
GİH	Daktilograf	10	10	-	10
GİH	Daktilograf	12	10	-	10
GİH	Santral	10	10	-	10
	Memuru				
GİH	Santral	11	5	-	5
	Memuru				
GİH	Santral	12	5	-	5
	Memuru				
GİH	Uzman	1	5	-	5
GİH	Uzman	2	5	-	5
GİH	Uzman	3	5	-	5
GİH	Uzman	4	5	-	5
SHS	Psikolog	1	3	-	3
SHS	Psikolog	2	2	-	2
SHS	Psikolog	6	10	-	10
SHS	Psikolog	7	15	-	15
GİH	Sosyolog	1	4	-	4
GİH	Sosyolog	2	4	-	4
GİH	Sosyolog	3	6	-	6
GİH	Sosyolog	6	5	-	5
GİH	Sosyolog	7	10	-	10
SHS	Sosyal	4	4	-	4
	Çalışmacı				
SHS	Sosyal	5	14	-	14
	Çalışmacı				
SHS	Sosyal	6	10	-	10
	Çalışmacı				
SHS	Sosyal	7	20	-	20
	Çalışmacı				
GİH	Şoför	6	2	-	2
GİH	Şoför	8	2	-	2
GİH	Şoför	11	7	-	7
GİH	Şoför	12	10	-	10
GİH	Hizmetli	6	2	-	2
GİH	Hizmetli	8	5	-	5
GİH	Hizmetli	10	3	-	3

GİH	Hizmetli	12	5	-	5
GİH	Hizmetli	13	10	-	10
GİH	Bekçi	10	2	-	2
GİH	Bekçi	12	3	-	3
GİH	Bekçi	13	5	-	5

2 SAYILI LİSTE

KURUMU : KADIN VE SOSYAL HİZMETLER MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

(ŞAHSA BAĞLI KADROLAR)

Sınıfı	Unvanı	Derecesi	Adedi
GİH	Başkan	1	1
GİH	Başkan Yardımcısı	1	2
GİH	Aile Eğitimi Dairesi Başkanı	1	1
GİH	Araştırma Dairesi Başkanı	1	1
GİH	Personel Dairesi Başkanı	1	1
GİH	İdari ve Malî İşler Daire Başkanı	1	1
GİH	Koordinasyon Dairesi Başkanı	1	1

B. Dayanılan Anayasa Kuralları:

İptal gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 6.- Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.

Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetki kullanamaz."

2- "MADDE 7.- Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez."

3- "MADDE 87.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir."

4. "MADDE 91.- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir.

Bakanlar Kurulunun istifası, düşürülmesi veya yasama döneminin bitmesi, belli süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz.

Kanun hükmünde kararnamenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süre bitiminden önce onaylanması sırasında, yetkinin son bulduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir.

Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde, Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun kanun hükmünde kararname çıkarmasına ilişkin hükümler saklıdır.

Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmi Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer."

5. "MADDE 153.- Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir.

İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

C. İlgili Yasa Kuralları :

Dava konusu Kanun Hükmünde Kararname'nin dayanağını oluşturan 24.6.1993 günlü, 3911 sayılı "Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkındaki Bazı Kanunlar ile Teşkilat Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu"

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalışmalarında etkinliği artırmak, kamu hizmetlerinin düzenli, süratli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere bunların malî, sosyal ve diğer haklarında iyileştirmeler yapmak; yürütme organı bünyesindeki kamu kurum ve kuruluşlarının (Genelkurmay Başkanlığı hariç) kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin konularda düzenlemelerde bulunmak ve Genel, Katma, Özel ve Özerk bütçeli bütün kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmaz mallar üzerindeki yönetim ve tasarruf esaslarının tespiti; BAĞ-KUR, SSK ve T.C. Emekli Sandığı Kanunlarında düzenlemelerde bulunmak; özelleştirme kapsamına giren kuruluşlarla diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki ihtilafların çözülmesi esaslarının tespiti; T.C. Merkez Bankası ve Bankalar Kanunu ile Sigorta Murakabe Kanununda düzenlemeler yapılması için ivedi ve zorunlu hallerde münhasır olmak üzere Bakanlar Kuruluna Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanuna göre çıkarılacak Kanun Hükmünde Kararnameler;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurlarla diğer kamu görevlilerinin malî, sosyal ve diğer haklarıyla ilgili olan kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde,

b) Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmalarına ilişkin olarak, kamu hizmetlerinin bakanlıklar arasında bölünüşüne, bağlı ve ilgili kuruluşlar kurulmasına, mevcut kurum ve kuruluşların birleştirilmesine veya kaldırılmasına, bunların kuruluş biçimlerine, görev, yetki ve yükümlülüklerine ait esaslarla bu esaslar çerçevesinde teşkilat ve kadrolarının düzenlenmesine ilişkin hükümlerinde,

c) 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun Beşinci Bölümünde,

d) Genel, Katma, Özel ve Özerk bütçeli bütün kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmaz mallar üzerindeki yönetim ve tasarruf esaslarının tespiti; BAĞ-KUR, SSK ve T.C. Emekli Sandığı Kanunlarında düzenlemelerde bulunmak; özelleştirme kapsamına giren kuruluşlarla diğer kamu kurum ve kuruluşları arasındaki ihtilafların çözülmesi esaslarının tespiti; T.C. Merkez Bankası ve Bankalar Kanunu ile Sigorta Murakabe Kanununda,

Yapılacak değişiklik ve yeni düzenlemeleri kapsar.

İlkeler

MADDE 3.- Bakanlar Kurulu, ivedi ve zorunlu durumlara münhasır olmak kaydıyla, 1 inci madde ile verilen yetkiyi kullanırken;

a) Kamu hizmetlerinin verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesini; ülkenin ekonomik ve sosyal durumunu dikkate alarak yeterli ve adil bir ücret seviyesini sağlamayı; memurlar ve diğer kamu görevlilerinin malî, sosyal ve diğer haklarında, hizmetin özellik ve gereklerine uygun iyileştirmeler yapmayı,

b) Başbakanlık, bakanlıklar ve bunlara bağlı kuruluşlar eliyle, genel idare esaslarına göre yürütülmesi gereken kamu hizmetlerinde iş bölümü ve koordinasyonun sağlanmasını; bağlı ve ilgili kuruluşlar kurulurken benzer hizmetlerin tek kuruluş veya birim tarafından yürütülmesini ve kaynak kullanımında israfın önlenmesini,

c) 28.5.1986 tarihli ve 3291 sayılı Kanunun Beşinci Bölümünde değişiklik yapılırken ülke ekonomisine yararlılık, verimlilik ve kârlılık esaslarını,

Gözönünde bulundurur.

Yetki Süresi

MADDE 4.- Bu Kanunla Bakanlar Kuruluna verilen yetki, bir yıl süre ile geçerlidir. Bu süre içinde Bakanlar Kurulu birden fazla kanun hükmünde kararname çıkartabilir.

MADDE 5.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

III. İLK İNCELEME ve ESASIN İNCELENMESİ :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Güven DİNÇER, Yılmaz ALİFENDİOĞLU, Mustafa GÖNÜL, Oğuz AKDOĞANLI, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN ve Sacit ADALI'nın katılmalarıyla 6.10.1993 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, konunun özelliği nedeniyle başka hususlar üzerinde durulmaksızın işin esasına geçilerek incelemenin sürdürülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

İşin esasına ilişkin rapor, dava dilekçesi ve ekleri, iptali istenilen Kanun Hükmünde Kararname kurallarıyla dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

A- Kanun Hükmünde Kararname Hakkında Genel Açıklama :

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) Kurumu, 22.9.1971 günlü ve 1488 sayılı Yasa ile 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde yapılan değişiklik sonucu hukukumuzda girmiştir. Bu değişikliğin gerekçesinde "Parlamentar rejimlerde, kanun yapmanın belli usullere uyulmak zorunluluğu sebebiyle zaman aldığı ve gecikmeler meydana getirdiği bir gerçektir. Değişen iktisadî ve sosyal şartların gereği olarak bazı hukuk kurallarının bu usuller dışında yürürlüğe konulabilmesi çağdaş devlet anlayışının tabîî sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesi hükmünün prensibini bozmamak ve her halde önceden yasama meclislerince esasları bir kanunla tesbit olunan sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla hükümete KHK'ler çıkarma yetkisinin verilmesi ve bu yetkiyi düzenleyen hükmün T.B.M.M.'nin genel olarak görev ve yetkilerini belirleyen 64. maddesine eklenmesi uygun görülmüştür." denilmektedir. KHK'ler, temelde 1961 Anayasası'ndan çok farklı olmamakla birlikte 1982 Anayasası'nda kimi yeniliklerle ve fakat benzer gerekçelerle 91. maddede düzenlenmiştir. Böylece, hem yürütme organını güçlendirmek hem de değişen ekonomik ve sosyal konuların ortaya çıkardığı sorunlara ivedi çözümler bulmak amacına ulaşmak istenilmiştir.

Olağan dönemlerde çıkarılan KHK'lerin mutlaka bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Yetki Yasası'nın içeriği ve öğeleri de Anayasa'nın 91. maddesinde belirlenmiştir. 87. maddede ise Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi vermek TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bakanlar Kurulu'nun belli bir konuda KHK çıkarabilmesi için öncelikle TBMM tarafından kendisine bu konuda yasa ile bir yetkinin verilmiş olması gerekir. Bakanlar Kurulu, bir yasa ile önceden yetkilendirilmedikçe, kendiliğinden KHK çıkartamaz. Yasa ile verilen yetkiye dayanılarak çıkartılan KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmekte, başka bir anlatımla yasanın hukuksal gücüne sahip bulunmaktadır. Yasama yetkisinin, "kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak" öğelerini içerdiği kuşkusuzdur. KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmektedir.

Anayasa'da öngörüldüğü biçimi ile KHK'ler yapısal (organik-uzvî) bakımdan yürütme organı işlemi, işlevsel (fonksiyonel) yönden ise yasama işlemi niteliğindedirler. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi verdiği yetkiyi bir yasa ile her zaman geri alabileceği gibi kendisine sunulan KHK'leri aynen kabul etmek ya da reddetmek zorunda olmayıp dilediğinde değiştirerek de kabul edebilir. Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmesi, yasayla düzenlemesi gereken konuların yasama alanından çıkarılıp yürütme organının düzenleme alanına sokulması sonucunu doğurmaz. Bu nedenle, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmiş olması Anayasa'nın 7. maddesinde öngörülen "Yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkesini ortadan kaldırmaz.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarılabilmesine yetki veren yasada yer alması zorunlu öğeler Anayasa'nın bu konuya ilişkin 91. maddesinin ikinci fıkrasında gösterilmiştir. Buna göre :

"Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılmayacağını gösterir." Bundan anlaşılacağı gibi yetki yasası, yürürlüğe konulacak KHK'nin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve bu süre içinde birden çok kararname yürürlüğe konulup konulamayacağını belirtmek zorundadır. Bakanlar Kurulu'na

verilen türevsel yetki, yasada öngörülen amaç, ilke, kapsam ve süre ile sınırlı bir yetkidir. O halde, yetki yasasında Anayasa'nın belirlediği öğelerin belli bir içeriğe kavuşturularak somutlaştırılması gerekir.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin "belli konularda" verilebileceği 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde açıkça belirtildiği halde, 1982 Anayasası'nın yetki yasasının sahip olması gereken öğelerini gösteren 91. maddesinde bu koşul yer almamaktadır. Ancak, 1982 Anayasası'nın 87. maddesinde "... Bakanlar Kuruluna belli konularda Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermek..." TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış bulunmaktadır. Bu nedenle, 91. maddede "belli konularda" ifadesinin yer almaması bir noksanlık sayılamaz. Çünkü, 87. maddede, Bakanlar Kurulu'na verilecek KHK çıkarma yetkisinin ancak belli konularda olabileceği açıkça gösterilmektedir. Bu durumda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu'na ancak belli konularda bu yetkiyi verebilir; her konuyu kapsayacak biçimde bir KHK çıkarma yetkisi veremez. KHK'nin konusunun yetki yasasında belirlenmesi zorunludur. Yetki, somutlaştırılmış ve belli bir konuda tanınmalıdır. Bakanlar Kuruluna sınırları belirsiz bir konuda KHK çıkarma yetkisi verilemez. KHK'nin konusu da yetki yasasında belirlenen çerçevenin dışına çıkamaz. KHK'nin yetki yasasında belirtilen amaç, kapsam ve ilkelere de uygun olması gerekir. Verilen yetkinin konusunun yasada gösterilmesi zorunluluğunun bu yasaya dayanılarak yürürlüğe konulan KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının hem yargısal hem de siyasal denetimlerinin yapılması yönünden çok büyük bir önemi vardır. Yetki Yasası'nın kapsamı dışında yürürlüğe konulan veya başka bir anlatımla yasanın öngörmediği bir konuda düzenleme yapan bir KHK'nin Anayasa'ya aykırı olacağı kuşkusuzdur.

Anayasa'da kimi konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. 91. maddenin birinci fıkrasında "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Buna göre, Anayasa'nın KHK'lerle düzenlenemeyeceğini belirlediği konularda TBMM tarafından Bakanlar Kurulu'na düzenlemede bulunması için bir yetki verilmesi de olanaksızdır. Verilen yetkinin konusunun belli olmasının, Anayasa'nın 91. maddesindeki "yetki verilemeyecek konular"ı da kapsayıp kapsamadığının incelenebilmesi yönünden de önemi büyüktür.

Bu nedenlerle, Bakanlar Kurulu'nun hangi konularda KHK çıkarabileceği Yetki Yasası'nda açıkça belirtilmeli ve verilen yetki konu yönünden mutlaka belirgin olmalıdır. Anayasa'nın 91. maddesine göre Yetki Yasası'nda çıkarılacak KHK'nin "amacı", "kapsamı" ve "ilkeleri"nin de belirtilmesi gerekir. Amaç, Bakanlar Kurulu'nun kendisine verilen yetki ile neleri gerçekleştirmesinin istendiğini belirlediğinden yetki yasasında KHK'nin amacı da somut olarak açıklanmalıdır. KHK'nin amacı ve kapsamı da konusu gibi geniş içerikli her yöne çekilebilecek biçimde genel anlatımlarla gösterilmemeli; değişik yorumlamaya elverişli olmamalıdır. KHK'nin yetki yasasında gösterilen amaç ve kapsam doğrultusunda, verilen ilkelere uygun çıkarılıp çıkarılmadığının saptanması hem yargısal hem de siyasal denetim yönünden zorunludur. KHK, yasada gösterilen amacı dışında yürürlüğe konulmuşsa ya da yetkinin kapsamını aşıyorsa veya ilkelere uygun değilse bu durumu onu yetki yasasına ve dolayısıyla Anayasa'ya aykırı düşürür.

Anayasa'ya göre yetki yasasında, Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin süresinin de gösterilmesi zorunludur. Bu zorunluluk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkilerini çok uzun bir süre yürütme organına vermekten alıkoymaktadır.

Yasada öngörülen sürenin bitiminden sonra çıkarılan KHK'nin Anayasa'ya aykırı düşeceği kuşkusuzdur. Ancak, yetki süresi içerisinde çıkarılmış olan KHK'ler yasadaki sürenin bitiminden sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce onaylanmış olmasalar da geçerliliklerini korurlar.

Anayasa'nın 91. maddesinde ayrıca "Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer." denilmektedir.

B- KHK'nin Yargısal Denetimi :

Anayasa'ya göre KHK'ler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetimine bağlıdır. Anayasa'nın 91. maddesinde "Kararnameler, Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelik ve ivedilikle görüşülür." denilmektedir. Öncelik ve ivedilik koşuluyla, yetki yasalarının gecikmeden çıkarılabilmesi ve çıkarıldıktan sonra da yürürlüğe konulan KHK'lerin aynı biçimde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde karara bağlanması istenilmiştir.

Anayasa'da KHK'lerin siyasal denetimi yanında yargısal denetimi de öngörülmüştür. KHK'ler, işlevsel (fonksiyonel) yönden yasama işlemi niteliğinde olduklarında bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir. Anayasa'nın 148., 150., 151., 152. ve 153. maddeleri hükümlerine göre, KHK'lerin Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunu Anayasa Mahkemesi denetler.

KHK'nin yargısal denetiminin sözkonusu olduğunda KHK'nin dayandığı yetki yasasının öncelikle Anayasa'ya daha sonra da KHK'nin kendisinin hem yetki yasasına hemde Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözülmesi gerekir. Hernekadar, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'lerin yetki yasalarına uygunluğunun denetlemesinden değil yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle KHK'nin yetki yasasına uygunluğunun denetimi girer. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde KHK

çıkarma yetkisi verilmiştir. Yetki yasası olmazsa (Anayasa mad. 121 dışında) KHK olamaz. Bu yetkinin dışına çıkılması KHK'yi Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Böylece, KHK'nin yetki yasasına aykırı olması Anayasa'ya aykırı olması ile özdeşleşir. Nitekim, 3268, 3347 ve 3479 sayılı Yetki Yasalarına dayanılarak yürürlüğe konulan 335 ve 347 sayılı KHK'ler dayandırıldıkları Yetki Yasalarının kapsamı dışında kalmaları nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nin 8.2.1989 gün E.1988/38, K.1989/7 ve 16.5.1989 gün E.1989/4, K.1989/23 sayılı kararlarıyla iptal edilmiştir.

Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan (mad. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşın, olağan KHK'lerin bir yetki yasasına dayanmaları zorunludur. KHK'ler, yasa gücünü dayandıkları yetki yasasından alırlar. Bu nedenle KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

Yetki Yasası, KHK ve KHK'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce aynen ya da değiştirilerek kabulü birbirinden bağımsız işlemler olmayıp Anayasa'da öngörülen bir sürecin değişik aşamalarıdır. KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynen ya da değiştirilerek kabul eden yasa ile kesilir. Bu yasa, KHK'yi kendi bünyesine alarak genel anlamda bir yasa niteliğine dönüştürür. Bu nedenle, KHK ile dayandığı yetki yasası arasındaki bağ KHK'nin aynen ya da değiştirilerek yasaya dönüşmesine kadar devam etmektedir. KHK, yasa gücünü, dayandığı yetki yasası ile konulan esaslara uygunluğu ve yetki yasasının da Anayasa'ya uygunluğu varsayıldığı için kazanmaktadır. Yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığının saptanması ya da bu nedenle iptaline karar verilmesi durumunda, bu varsayım gerçekleşmediğinden, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK Anayasal dayanaktan yoksun kalır. Bu durumda KHK, Anayasa'nın uygun gördüğü ölçünün ötesinde verilen bir yetkinin kullanılması sonucu çıkartılmış olması nedeniyle Anayasa'ya aykırılık oluşturur. KHK; yetki yasasına ve içeriği yönünden de Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı ise bu nedenle iptali gerekir.

KHK'nin Anayasa'ya uygun bir yetki yasasına dayanması geçerliliğin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı olan bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasa'ya aykırılık oluşturmaları bile, Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

Öbür yönden, KHK'lerin Anayasa'ya uygunluk denetimleri yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde; "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz." denilmektedir. Bu nedenle yasaların denetimde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. KHK'ler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar. Bu nedenlerle, KHK kurallarının içerikleri yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılabilmesi için öncelikle ortada Anayasa'ya uygun bir yetki yasasının varlığı gerekir.

KHK'lerin Anayasa'ya aykırılığı saptanmış ya da bu nedenle iptal edilmiş bir yetki yasasına uygun olup olmadığının incelenmesi ise denetimi anlamsız kalır. Çünkü Anayasa'ya aykırı bir yetki yasasına dayanılarak çıkartılan KHK'lerin Anayasa'ya uygun görülmesi olanaksızdır.

Yetki yasasının iptalinin, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK'lere etkisinin Anayasa'nın 153. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi uygun değildir. Çünkü, Anayasa'nın 153. maddesindeki "İptal kararları geriye yürümez." kuralına dayanarak, yetki yasasının

iptaline ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımı gününe kadar çıkarılan KHK'lerin etkilenmeyeceği biçiminde bir ilke de konulamaz.

Bütün bu nedenlerle dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da iptaline karar verilen KHK'lerin, Anayasa'nın Başlangıç'ındaki "Hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı", 2. maddesindeki "Hukuk devleti" ilkeleriyle 6. maddesindeki "Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır.

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan, yetki yasasının kapsamı dışında kalan, dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farksızdır. Böyle durumlarda KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından içerikleri Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dava açıldığında iptal leri gerekir.

C- 514 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu :

Dava dilekçesinde 514 sayılı "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Anayasa'nın 6., 7., 87., 91. ve 153. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptaline karar verilmesi istenilmiştir.

Ancak, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usul leri Hakkında Kanun'un 29. maddesi hükmü gereğince Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırılık konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka bir gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir.

Dava konusu edilen 514 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 24.6.1993 gün ve 3911 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkartılmıştır. KHK'nin dayandığı 3911 sayılı Yetki Yasası ise bir bölümünün Anayasa'nın 153. maddesine, kalan bölümünün de Anayasa'nın 7., 87. ve 91. maddelerine aykırılığı nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nin 16.9.1993 gün ve Esas 1993/26, Karar 1993/28 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Böylece, 514 sayılı KHK anayasal dayanaktan yoksun kalmıştır.

KHK'lerin yargısal denetimi bölümünde açıklanan nedenlerle Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilen 3911 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılmış bulunan 514 sayılı KHK Anayasa'nın Başlangıç'ında yer alan egemenliği "Millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı", 2. maddesindeki "hukuk devleti", 6. maddesindeki "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.", ilkeleriyle, KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesine aykırıdır. Bu gerekçe karşısında dava dilekçesinde ileri sürülen diğer aykırılık nedenlerin üzerinde durulmaksızın KHK'nin 1. maddesinin iptali gerekir.

Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ ve Sacit ADALI bu görüşe katılmamışlardır.

D- İptal Hükmünün Yürürlüğe Gireceği Gün Sorunu:

Anayasa'nın 153. maddesi ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesi hükümleri uyarınca, yasa, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü yada bunların belirli madde veya hükümleri iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlükten kalkar. Ancak, Anayasa Mahkemesi, iptal kararı ile meydana gelecek olan hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici nitelikte görürse, boşluğun doldurulması için iptal kararının yürürlüğe gireceği günü ayrıca kararlaştırabilir.

Dava konusu 514 sayılı KHK'nin iptaline karar verilmesi ile meydana gelen hukuksal boşluk kamu yararını olumsuz yönde etkileyecek nitelikte olduğundan, gerekli göreceği yeni düzenlemeleri yapması için Yasama organına süre tanımak amacıyla iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girme si uygun bulunmuştur.

IV- SONUÇ :

A. 16.8.1993 günlü, 514 sayılı "Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin, dayanağını oluşturan 24.6.1993 günlü, 3911 sayılı Yetki Yasası'nın Anayasa Mahkemesi'nin 16.9.1993 günlü, Esas 1993/26, Karar 1993/28 sayılı kararıyla iptal edilmiş bulunması nedeniyle Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Güven DİNÇER'in "Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'nın 153. maddesindeki Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesine aykırılığı nedeniyle iptali gerekir." yolundaki gerekçede değişik oyu, Haşim KILIÇ ile Sacit ADALI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. İptal nedeniyle oluşan hukukî boşluğun yasama organınca doldurulması için Anayasa'nın 153. ve 2949 sayılı Yasa'nın 53. maddeleri gereğince iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine, OYBİRLİĞİYLE,

6.10.1993 gününde karar verildi.

Başkanvekili	Üye	Üye
Güven DİNÇER	Yılmaz ALİEFENDİOĞLU	Mustafa GÖNÜL
Üye	Üye	Üye
Oğuz AKDOĞANLI	İhsan PEKEL	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Haşim KILIÇ	Yalçın ACARGÜN

Esas Sayısı : 1993/41
Karar Sayısı : 1993/39

Üye

Mustafa BUMİN

Üye

Sacit ADALI

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1993/41

Karar Sayısı : 1993/39

10.11.1993 günlü, 21754 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Esas 1993/32, Karar 1993/32 sayılı karar nedeniyle yazdığımız Karşioy Gerekçesini bu karar için de tekrarlıyoruz.

Üye

Haşim KILIÇ

Üye

Sacit ADALI